
Rezolucja w sprawie ochrony zabytków kultury z XIX i XX wieku.

Ochrona Zabytków 25/1 (96), 53-54

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Budynek, usytuowany nad stromo opadającą skarżą, na której rozciąga się obszerny ogród, a wzniesiony przez jednego z najzamożniejszych ówczesnych przemysłowców czeskich z użyciem niezwykle luksusowych materiałów, mimo adaptacji na szpital dziecięcy i pozbawienia pierwotnego wyposażenia ruchomego, zachował się w nie zmienionym stanie, toteż rozważane jest obecnie odrestaurowanie tego cennego obiektu i przeznaczenie go na muzeum architektury współczesnej. Po obejrzeniu nowych osiedli mieszkaniowych i jednolitej w eklektycznym charakterze zabudowy miejscowych plant, powstałych w latach 1860—70, udano się w godzinach popołudniowych przez Zdár nad Sázavou do miejscowości Zelená Hora, gdzie uczestnicy objazdu zapoznali się z gwiazdowym założeniem odpustowego kościoła św. Jana Nepomucena (Giovanni Santini-Eichel, 1719—21) o świadomie wprowadzonych motywach neogotyckich, jako z wczesnym przykładem historyzmu w architekturze czeskiej. Kolejnym celem na trasie objazdu była Kutná Hora z jej zabytkowymi budowlami z okresu gotyku i baroku, skąd w godzinach wieczornych powrócono do Pragi.

Na szczególne uznanie zasługuje niezwykle sprawna organizacja Sympozjum i objazdu naukowego oraz serdeczna gościnność i opieka okazywana delegatom zagranicznym. Zamierzone jest opublikowanie pełnych materiałów Sympozjum, obejmujących teksty wszystkich referatów i wypowiedzi w dyskusji oraz rezolucji końcowej. Sympozjum praskie, stanowiące pierwsze w skali międzynarodowej spotkanie poświęcone ochronie dzieł urbanistyki, architektury i sztuki stosowanej z okresu ostatnich stu lat, stało się nie tylko okazją do pożytecznej wymiany doświadczeń i poglądów oraz do wielostronnego naświetlenia złożonej problematyki takiej ochrony, ale przez oparcie jej na zasadach współpracy międzynarodowej w ramach organizacji o zasięgu światowym pozwala również oczekiwać realnych sukcesów na wciąż niełatwej drodze do osiągnięcia celu przyświecającego uczestnikom tej ważnej narady.

Zdzisław Bieniecki

REZOLUCJA W SPRAWIE OCHRONY ZABYTKÓW KULTURY Z XIX I XX WIEKU

Uczestnicy Sympozjum poświęconego ochronie zabytków sztuki z XIX i XX wieku „Praha 1860—1960”, zorganizowanego przez Praski ośrodek państwowej opieki nad zabytkami i ochrony przyrody od 5 do 8 października 1971 w składzie międzynarodowym w Pradze, Czechosłowacja, we współpracy z UNESCO, pod egidą ministra kultury Czeskiej Republiki Socjalistycznej i primatora stołecznego miasta Pragi,

— witają inicjatywę organizatora — Ośrodka opieki — zwołania tego ważnego spotkania, które stało się w takim rozumieniu pierwszą okazją do wymiany doświadczeń i poglądów odnośnie ochrony współczesnych zabytków sztuki i kultury, jak również innych zabytków i które przyczyniło się do wyjaśnienia punktów widzenia i potrzeb;

— oceniają z wdzięcznością i uznaniem starania, jakie Czechosłowacka Republika Socjalistyczna i jej stolica — Praga poświęcają ochronie zabytków nie tylko epok dawnych, ale również z XIX i XX wieku.

Uczestnicy Sympozjum, między nimi liczni przedstawiciele Komitetów narodowych ICOMOS i specjaliści z 11 krajów europejskich, uważając po generalnej linii ochronę zabytków kultury z XIX i XX wieku za pilną, przyjęli jednomyślnie następujące wnioski w celu udzielenia poparcia realizacji ochrony:

1. Uważają za pilne zadanie wzmożenie ochrony zabytków architektury, sztuki, techniki lub o innym znaczeniu kulturalnym z XIX i XX wieku, ponieważ ochrona taka jest zagadnieniem aktualnym na skalę światową;
2. Istniejące doświadczenia wykazują, że zabytki kultury z tego okresu znajdują się w stanie poważnego zagrożenia, zwłaszcza z przyczyny często spotykanych stanowisk utylitarystycznych, które pozostają w sprzeczności ze znaczeniem dla kultury. Wszelkie dalsze odkładanie ochrony przedstawiałoby sobą możliwość ich zniszczenia, a przez to niepowetowane straty ważnych dokumentów ewolucji w jej ciągłości i zni-

weczenie ich oddziaływań estetycznych jako przykładów artystycznej twórczości i poczucia stylu.

3. Z upływem czasu i rozwojem nauk społecznych zostały wytworzone nowe kryteria wartościowania dzieł przeszłości jako zabytków kultury. Każde dzieło kultury, odpowiadające swej epoce, stanowi dokument, żywe świadectwo i przejaw możliwości twórczych i życia społeczeństwa, we wszystkim niepowtarzalne i niezastąpione w swym autentyczności. Żadnemu etapowi rozwoju społecznego nie można odmawiać stwarzania wartości artystycznych, naukowych, technicznych lub innego rodzaju o godnym uwagi znaczeniu.

4. Architektura, jak również parki, ogrody i dzieła sztuki, techniki lub innego rodzaju ze wzmiankowanego okresu przedstawiają sobą wartości twórcze, które powinny być chronione w taki sam sposób, jak twórczość poprzednich epok. Trzeba, aby nowoczesne budownictwo współczesne, w nawiązaniu do tych wartości, było systematycznie zespalane z ochroną wartości już stworzonych i trzeba znaleźć optymalną korelację konserwacji, restauracji i adaptacji zabytków kultury, a zatem także pochodzących z XIX i XX wieku, z potrzebami dzisiejszego społeczeństwa współczesnego.

5. Konieczne jest także objęcie ochroną zabytków o wartości artystycznej, historycznej i dokumentarnej, jak również o innej wartości kulturalnej — zespołów urbanistycznych, dzieł sztuki ogrodniczej, fortyfikacji, dzieł techniki itd. Dla poszczególnych obiektów architektonicznych, wybranych do objęcia ochroną, należy zachować ich strukturę konstrukcyjną i układ przestrzenny, ich ornamenty i detale, jak również nieskażony styl wnętrza.

6. Obok dzieł architektury i ich zespołów, jak również obok przestrzeni zielonych, wybranych do objęcia ochroną, wielka liczba dzieł o znacznej wartości kulturalnej pozostaje na długi czas w praktycznym, efektywnym i materialnym użytkowaniu, przyczyniając się do tworzenia środowiska życia człowieka. W celu utrzymania jakościowego poziomu tego środowiska trzeba, aby utrzymanie, adaptacje i modernizacja, nawet obiektów o mniejszym znaczeniu, były realizowane z wzięciem pod uwagę wyrazu stylu epoki i w nawiązaniu do koncepcji całości.

7. W ramach opieki okazywanej zabytkom architektonicznym i innego rodzaju z XIX i XX wieku należy szerzyć w opinii publicznej świadomość ich wartości i czuwać nad praktycznym zastosowaniem ich funkcji społeczno-kulturalnej oraz wychowawczej i kulturalnej.

Dla wprowadzenia tych zasad i tych stanowisk do praktyki w konserwacji zabytków, uczestnicy Sympozjum zalecają Komitetowi Wykonawczemu ICOMOS:

1. Zwrócić się do UNESCO z propozycją włączenia problematyki ochrony zabytków z XIX i XX wieku oraz zespołów tych zabytków do programu ochrony dóbr kulturalnych;

2. Przedstawienie UNESCO inicjatywy wezwania państw członkowskich do rozwijania badań, inwentaryzacji, ochrony, konserwacji i restauracji, jak również do właściwego społecznie użytkowania tych zabytków, a w wypadku niepowodzenia do wypracowania przy pomocy ICOMOS Międzynarodowego Zalecenia, skierowanego w tym samym duchu do państw członkowskich;

3. Powołanie w ramach swych organów Międzynarodowej Komisji Roboczej dla zapewnienia wielostronnego przestudiowania i znalezienia rozwiązania problematyki ochrony zabytków z XIX i XX wieku i dla przyczynienia się do rozwijania skoordynowanej współpracy międzynarodowej i wymiany doświadczeń w tej dziedzinie. Biorąc pod uwagę inicjatywę wykazaną przez Czechosłowację w teorii i praktyce w tej dziedzinie ochrony zabytków, taka Międzynarodowa Komisja Robocza powinna być utworzona przy Czechosłowackim Komitecie ICOMOS.

Komisja wnioskowa

Praga, 8 październik 1971

z wersji francuskiej przełożył: *Zdzisław Bieniecki*